

Länstyrelsen
Gävleborg

**Miljöprövningsdelegationen
Miljöskyddsenheten**

Ulrika Nilsson
026-17 10 96
Ulrika.Nilsson@x.lst.se

BESLUT
2008-03-14

1 (38)
Dnr 551-227-06
Dossnr 2182-122

Söderhamn Vatten och Renhållning AB
Box 182
826 24 SÖDERHAMN

Tillstånd enligt miljöbalken till mottagning, behandling och deponering av avfall

Anläggning: Långtå Avfallsanläggning

Fastighet: Långtå 5:1

N/S-koordinat: 67 30 500, O/V-koordinat 15 74 600

SNI-kod: B 90.004-5, B 90.004-2 B 90.006-7, B 90.006-5, B 90.006-2,
B 90.003-1, C 37-2, C 90.002-4 och C 90.007-2.

Beslut

Miljöprövningsdelegationen lämnar Söderhamn Vatten och Renhållning AB (556229-0816) tillstånd enligt miljöbalken till att inom ovan nämnda fastighet bedriva:

- mottagning, sortering, mellanlagring och omlastning av maximalt 30 000 ton avfall per år. Farligt avfall och avfall som får deponeras på en deponi för inert avfall omfattas inte av denna begränsning.
- samtidig mellanlagring av maximalt 300 ton farligt avfall.
- samtidig lagring av avfall som får deponeras på deponi för inert avfall utan mängdbegränsning.
- behandling av maximalt 1 000 ton farligt avfall per år av de avfallsslag som framgår av villkor 9.
- behandling av maximalt 6 500 ton icke farligt avfall per år av de avfallsslag som framgår av villkor 10 (strukturmaterial inte inkluderat).
- deponering av maximalt 10 000 ton icke farligt avfall per år av de avfallsslag som framgår av villkor 13 (konstruktionsmaterial inte inkluderat) samt maximalt 100 ton stabilt icke reaktivt asbestavfall per år.
- användning av aska för anläggningsändamål där föroreningsrisken är ringa.

Igångsättningstid

Den i tillståndet medgivna deponeringsverksamheten inom etapp 1 ska ha satts igång senast den 1 januari 2009 annars förfaller tillståndet i denna del. Frågan om igångsättningstid för en separat askdeponi avgörs i samband med att beslut om slutliga villkor fattas i denna del.

Eftersom övrig verksamhet pågår behövs ingen bestämmelse om igångsättningstid för dessa delar av verksamheten.

Återkallelse av tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen återkallar med stöd av 24 kap 3 § första stycket MB koncessionsnämndens tidigare meddelade tillstånd daterat den 26 oktober 1982 (nr 208/82), den 10 februari 1983 (nr 15/83), den 12 april 1985 (nr 67/85), den 24 oktober 1986 (nr 165/86) och den 13 januari 1988 (nr 2/88).

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar med stöd av 6 kapitlet 9 § miljöbalken (MB) att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Undantag från kravet på bottentätning

Miljöprövningsdelegationen medger med stöd av 24 § förordning (2001:512) om deponering av avfall undantag från förordningens krav på bottentätning (22 §) under befintlig deponietapp 1.

Säkerhet

Tillståndet avseende fortsatt deponering inom etapp 1 får tas i anspråk endast under förutsättning att bolaget, för att säkerställa att de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten fullgörs, har ställt ekonomisk säkerhet uppgående till minst 17,04 miljoner kronor (15 kap 34 § och 16 kap 3 § MB). Säkerheten i form av (t.ex.) en bankgaranti ska förvaras hos Länsstyrelsen i Gävleborg.

Säkerheten får reduceras i takt med att sluttäckning utförs varvid avräkning får ske med 2,5 miljoner kronor per sluttäckt hektar deponeringsyta. Resterande säkerhet ska återgå till bolaget när tillsynsmyndigheten slutligen godkänt avslutningsåtgärderna respektive efterbehandling och kontroll.

Med stöd av 22 kap 27 § MB skjuter miljöprövningsdelegationen under en provotid upp frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla till följd av risken för brand, för deponering av aska och utsläpp av kväve till vatten.

Bolaget ska under provotiden:

- U1. Upprätta en riskanalys för verksamheten, med avseende på brand. Utifrån riskanalysen ska behovet av såväl förebyggande åtgärder som beredskap utredas och redovisas tillsammans med kostnaderna för dessa. Hantering av eventuellt släckvatten ska ingå som en del i riskanalysen. Riskanalysen ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten.
- U2. Utreda förutsättningarna för en separat deponi för biobränsleaska. Platsens lämplighet med avseende på de naturliga geologiska förhållandena ska tillsammans med en lämplig utformning av deponin ingå i utredningen.
- U3. Utreda behovet av komplettering och förändring av lakvattenbehandlingsanläggningen med målsättningen att uppnå haltreduktion av totalkväve (N_{tot}) över anläggningen på minst 50 % som årsmedelvärde. I utredningen ingår att ta fram förslag på åtgärder som kan vidtas för att nå målsättningen samt vilken kvävereduktion som kan uppnås och kostnaden för respektive åtgärd. Utredningen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Utredningarna U1 och U2 med förslag till slutliga villkor ska lämnas till miljöprövningsdelegationen senast den 31 december 2009 och utredning U3 senast den 31 december 2012.

Till dess miljöprövningsdelegationen beslutat annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla:

- P1. Aska får inte deponeras i befintlig deponi (etapp 1 och 2), utan endast utnyttjas för konstruktionsändamål under de förutsättningar tillsynsmyndigheten medger.
- P2. Haltreduktionen av totalkväve (N_{tot}) över lakvattenbehandlingsanläggningen ska, som rikt¹- och årsmedelvärde, uppgå till minst 30 %.

För tillståndet gäller följande slutliga villkor:

- 1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten i huvudsak bedrivas i enlighet med vad bolaget angivit i ansökan eller i övrigt åtagit sig i ärendet.

¹ Med riktvärde menas ett värde som, om det överskrids mer än tillfälligt, ska föranleda de åtgärder som behövs för att förhindra att överskridandet upprepas.

Buller

2. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, får som riktvärde¹ inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

dagtid vardagar ²	(kl. 07-18)	50 dB(A)
natttid	(kl. 22-07)	40 dB(A)
övrig tid		45 dB(A)

Den momentana ljudnivån natttid får inte överskrida 55 dB(A) som riktvärde¹ vid bostäder. Buller från verksamheten får inte innehålla störande impulsljud eller hörbara tonkomponenter.

Skydd mot olyckor och olägenheter

3. Obehöriga ska förhindras tillträde till anläggningen.
4. Verksamheten ska bedrivas så att lukt, damning, nedskräpning eller förekomst av skadedjur inte ger upphov till olägenheter i omgivningen. Skulle olägenhet trots allt uppstå ska åtgärder omedelbart vidtas för att avhjälpa problemen.
5. Bolaget ska verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge nödvändigt insynsskydd.

Mellanlagring och hantering

6. Förvaring av farligt avfall ska ske på tät yta som är beständig mot det avfall som lagras och så att det skyddas mot nederbörd. Behållare ska vara ändamålsenliga, säkra och skyddade mot påkörning. Ämnen som kan reagera med varandra ska förvaras åtskilda så att de inte kan nå varandra vid läckage. Förvaringsytorna ska förses med sekundärt skydd så att spill, läckage eller liknande hålls kvar och kan omhändertas.

Fraktionerna kylmöbler, vitvaror, mindre elektronikutrustning, tryckimpregnerat virke och lysrör/lågenergilampor undantas från kravet på sekundärt skydd. Vidare undantas fraktionerna kylmöbler, vitvaror och oflisat tryckimpregnerat virke från kravet att lagring ska ske så att fraktionerna skyddas mot nederbörd.

7. Hantering av avfall och farligt avfall ska ske så att utsläpp till mark, luft eller vatten motverkas. Vid risk för spill och läckage ska hantering ske på tät yta så att spridning till mark eller vatten förhindras. Spill från hantering av farligt avfall ska omgående samlas upp och omhändertas som farligt avfall. Saneringsmedel och saneringsutrustning ska finnas tillgängligt vid anläggningen

² Med vardagar avses helgfri måndag till fredag.

8. Ytor för behandling av avfall ska vara hårdgjorda och behandling av oljehaltiga massor och vatten ska ske nederbördsskyddat på täta ytor som är beständiga mot det avfall som behandlas.

Behandling av avfall och farligt avfall

9. Farligt avfall i form av oljeförorenade massor, oljehaltigt vatten och slam samt impregnerat virke får behandlas.
10. Avloppsslam och fettavskiljarslam får behandlas genom avvattning och kompostering.
11. Slamdjupet i frystorkbäddarna får före infrysning inte vara större än att en effektiv infrysning kan säkerställas, dock maximalt 70 cm.
12. Slam som avyttras utanför verksamhetsområdet ska komposteras i enlighet med hygieniseringskriterierna i Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:4, bilaga 2 smittskydd. Hygieniserat material ska hanteras på ett sådant sätt att risken för återväxt och återinfektion av smittämnen minimeras. Detta villkor upphör gälla i samband med att användningen av avloppsfraktioner på mark regleras genom lagstiftning.

Deponi för icke farligt avfall

13. Följande icke farliga och inerta avfall får deponeras:
Restavfall, efter sortering av hushålls-, industri-, bygg-, rivnings- och annat verksamhetsavfall.
Aska från förbränning av torv och obehandlat trä.
Brunstensbatterier.
Blästersand.
Döda sällskapsdjur samt rester från älgjakt och fisketävlingar, får deponeras under förutsättning att dispens från förbudet att deponera organiskt avfall medges.
14. Deponering inom etapp 2 får som längst fortsätta fram till 31 december 2008.

Deponins höjd, inklusive sluttäckning, får inom etapp 1 och 2 inte överstiga +50 m (RH 00).
15. Deponin ska utformas så att kraven för tillfredställande stabilitet enligt Skredkommissionens rekommendationer i rapport 3:95 uppfylls.
16. Lakvatten som inte infiltrerar i den naturliga geologiska barriären ska avledas genom väl fungerande dränering i deponin.
17. Deponin ska efter att deponering upphört avslutas så att den geologiska barriärens begränsade flödeskapacitet kompenseras.

Bolaget ska i lakvattnets strömningsriktning reservera en tillräckligt stor yta för framtida sidobarriär för lakvatten. Inom detta område får inga åtgärder vidtas som kan förhindra möjligheterna att i framtiden anlägga en sidobarriär i området.

18. Bolaget ska verka för att den geologiska barriären långsiktigt skyddas mot påverkan som kan försämra dess funktion.
19. Allt eftersom deponin avslutas (etapp 2 undantaget) ska bolaget i god tid, senast ett (1) år innan deponering upphör, till tillsynsmyndigheten redovisa förslag på utformning av avslutningsåtgärder. Redovisningen ska innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial, skyddsåtgärder, kontroll och tidplan för arbetet.

Vattenhantering

20. Opåverkat vatten ska avledas så att det inte når anläggningen för lakvattenbehandling.
21. Vatten från oljebassängerna ska innan avledning till lakvattenbehandlingsanläggningen passera en fungerande klass1-oljeavskiljare som är dimensionerad för att klara 5 mg/l, mätt som oljeindex. Oljeavskiljaren ska tömmas regelbundet och underhållas väl. Bolaget medges genomförandetid till den 30 juni 2009 för att vidta nödvändiga åtgärder.
22. Dag- och lakvatten från behandlingsytor samt lakvatten från deponier ska samlas upp och behandlas i verksamhetens anläggning för lakvattenrening.

Halten totalfosfor (P_{tot}) i utgående vatten får, som riktvärde, inte överskrida 0,5 mg/l.

Kontroll

23. Utformningen av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska regleras i ett kontrollprogram som möjliggör bedömning av om tillstånd, villkor och föreskrifter efterlevs. Programmet ska följas.

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap 25 § tredje stycket MB åt tillsynsmyndigheten att föreskriva ytterligare villkor angående:

- användning av aska för konstruktionsändamål,
- damning, nedskräpning och andra olägenheter (villkor 4) och
- avslutningsåtgärder (villkor 19).

Miljöprövningsdelegationen överlåter vidare till tillsynsmyndigheten att, om det behövs, besluta angående kontroll av utsläppsvillkor med angivande av

mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod avseende kontrollprogrammet (villkor 23).

Särskilda upplysningar

Miljöprövningsdelegationen vill upplysa om att meddelat tillstånd enligt miljöbalken inte befriar tillståndsinnehavaren från skyldighet att iaktta vad som föreskrivs i annan författning i fråga om anläggning eller verksamhet som avses med tillståndet.

Verksamheten omfattas av förordning (2001:512) om deponering av avfall (fortsättningsvis kallad deponeringsförordningen) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfarande för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall. Miljöprövningsdelegationen erinrar därför om att verksamheten ska ske så att de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som anges i föreskrifterna eller föreskrifter som ersätter dessa uppfylls.

I och med att detta tillståndsbeslut tas i anspråk upphör tidigare tillstånd för verksamheten att gälla. Detta innebär att beslut som tillsynsmyndigheten fattat med stöd av det tidigare tillståndet förlorar sin rättsverkan. Även beslut om slutliga villkor upphör att gälla i samma stund som tillståndsbeslutet eftersom dessa är fattade som prövotidsavgöranden till huvudtillståndet.

Bolaget ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön (26 kap 19 § MB) samt i övrigt iaktta vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Enligt denna är verksamhetsutövaren bl a skyldig att omgående underrätta tillsynsmyndigheten om driftstörning eller liknande händelse som kan leda till olägenhet för människors hälsa eller miljö.

Varje år före utgången av den 31 mars ska en miljörapport och eventuellt en köldmedierapport lämnas in till tillsynsmyndigheten (29 § förordning 2007:846 om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen). Det är den sammanlagda köldmediemängden som avgör om bolaget är skyldig att lämna köldmedierapport eller inte.

Bolaget ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen samt utföra eller bekosta sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen (26 kap 21 och 22 §§ MB).

Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt MB ska avgift betalas årligen av den som bedriver miljöfarlig verksamhet.

Bedrivs en miljöfarlig verksamhet av annan än den som meddelats tillståndet är den nye verksamhetsutövaren skyldig att snarast upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet (32 § SFS 1998:899). En kopia av informationen ska skickas till länsstyrelsen.

Det är förbjudet att utan anmälan enligt miljöbalken ändra en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet (21 § SFS 1998:899). Att upphöra med verksamheten är enligt miljöprövningsdelegationens bedömning en anmälningspliktig ändring.

Redogörelse för ärendet

Tidigare tillståndsbeslut

Koncessionsnämnden lämnade tillstånd enligt miljöskyddslagen till:

- mottagning och deponering av latexavfall och slam (daterat den 26 oktober 1982, nr 208/82),
- deponering av bl.a. industriavfall, byggnadsavfall, schaktmassor och till att uppföra och driva en station för mottagning och mellanlagring av farligt avfall (daterat den 10 februari 1983, nr 15/83),
- mottagning och behandling av oljeskadad jord m.m., samt öppna bassänger för mottagning av oavattnat slam (daterat den 12 april 1985, nr 67/85),
- deponering av aska och slagg från fastbränsleeldning (daterat den 24 oktober 1986, nr 165/86) och
- tillverkning av sopgranulat av hushållsavfall, bränslebriketter, pellets eller granulat av träflis och bark samt omlastning av hushållsavfall (daterat den 13 januari 1988, nr 2/88).

Ärendets handläggning

Ärendet har föregåtts av en MKB-process där samråd skett med länsstyrelsen, Bygg- och miljökontoret i Söderhamns kommun och närboende. Länsstyrelsen beslutade den 12 mars 2005 (dnr 551-13775-04) att verksamheten antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap 4 § MB. Ytterligare samråd har genomförts med kringboende, föreningar och allmänhet genom möten och annons i tidningarna Ljusnan och Hälsinge-Kuriren den 11 juni 2005 samt Söderhamnsnytt den 5 juni 2005. Ansökan och tillhörande MKB inkom till miljöprövningsdelegationen den 2 januari 2006 och kompletterades den 3 oktober 2006. Ärendet kungjordes den 13 oktober 2006 i Hälsinge-Kuriren och Ljusnan.

Bygg-, miljö och räddningsnämnden och Räddningstjänsten i Söderhamns kommun, Naturvårdsverket, Statens Geotekniska Institut och Landstinget Gävleborg, enheten för samhällsmedicin har beretts tillfälle att yttra sig. Sökanden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på de yttranden som kommit in.

Ansökan

Av ansökningshandlingarna framgår bland annat följande:

Det kommunala bolaget Söderhamn Vatten och Renhållning AB söker nytt tillstånd med anledning av förändrade förhållanden sedan den senaste miljöprövningen, behov av långsiktig säkerhet inför framtida investeringar och förändringar i lagstiftningen.

Lokalisering

Avfallsanläggningen är sedan 1966 lokaliserad till fastigheten Långtå 5:1, ca 1 km söder om Söderhamns tätort. Verksamhetsområdet är i detaljplan avsatt för avfallshanteringsändamål. I anslutning till avfallsanläggningen återfinns ett industriområde och närmaste bostadsfastighet är belägen ca 800-900 m öster om området.

Verksamhetsbeskrivning

Verksamheten omfattar anläggningar för mottagning, omlastning, sortering, behandling, återvinning, mellanlagring och deponering av avfall.

Avfallsmottagning

Avfallstransporter till Långtå går via Tvärleden mellan E4 och Flygvägen. Inkommande avfall kommer, liksom idag, vägas och registreras med avseende på avfallstyp. Med hjälp av en fast monterad videokamera, som kommer att installeras, blir kontrollen över invägningarna ännu säkrare. Kunderna kör sedan själva avfallet till den plats där det hör hemma.

Återvinningscentralen

Vid återvinningscentralen kommer privatpersoner och småföretag även fortsättningsvis att kunna lämna flisbart trä, impregnerat virke, övrigt brännbart, wellpapp, metall och övrigt avfall i olika containrar direkt vid sorteringsrampen. Dessutom kan farligt avfall, elektronikskrot och batterier lämnas. Trafikströmmarna ska styras så att personbilar och mindre lastbilar som besöker återvinningscentralen inte ska behöva korsa arbetsmaskiners färdväg.

Uppdelningen av fraktioner vid återvinningscentralen styrs av producentansvar, avsättningsmöjligheter och avfallets farlighet.

Omlastning och mellanlagring

Omfattningen av omlastning och mellanlagring inklusive återvinningscentralen framgår av tabell 1.

Hushållsavfall vägs in och tippas från insamlingsbilarna i en omlastningshall. Maximal lagringstid är tre dygn, men i normalfallet ligger avfallet ca en dag

innan omlastning. Avfallet lastas med hjullastare till containrar på 30 m³, som körs till Säverstaverket för förbränning. Utsorterat brännbart avfall, exklusive flisbart trä, lastas på container och körs till Borab för vidare behandling innan förbränning vid Säverstaverket.

Tabell 1: Omfattning av omlastning, sortering och mellanlagring.

Avfall	EWC-kod		Omfattning (ton/år)	Samtidig lagring (ton)
Utsorterad bränslefraktion	19 12 06		4 000	2 500
Grönflis	20 02 01		2 000	2 000
Industri- och grovavfall			10 000	80
Hushållsavfall	20 01 01 20 01 08 20 01 10	20 01 11 20 01 39	9 000	100
Metallskrot	20 01 40		2 000	50
Däck	16 01 03		15	10
Glasförpackningar	15 01 07	20 01 02	400	80
Papper, tidningar och pappersförpackningar	15 01 01	20 01 01	1 500	50
Kartong och wellpapp	15 01 01		600	20
Metallförpackningar	15 01 04		100	10
Hårdplast	15 01 02		50	3
Mjukplast	15 01 02		10	1
Avfallsolja	13 03 07*	16 07 08*	60	13
Farligt avfall exklusive olja	16 01 07* 16 01 08* 16 05 06* 20 01 13* 20 01 14* 20 01 15* 20 01 17*	20 01 19* 20 01 26* 20 01 27* 20 01 28* 20 01 29* 20 01 31* 20 01 32*	80	4
Impregnerat virke	20 01 37*		200	200
Bilbatterier	16 06 01*		80	12
Övriga batterier	16 06 02* 16 06 03* 16 06 04	16 06 05 20 01 33* 20 01 34*	< 1	<1
Elektronikskrot, småel, lysrör, lågenergilampor	20 01 35* 16 02 11*	20 01 21*	160	20
Kylmöbler, vitvaror	20 01 23*	20 01 35*	300	25

*farligt avfall

Inkommande osorterat icke branschspecifikt industri-, bygg- och rivningsavfall samt grovavfall från hushåll och småindustrier lastas av på sorteringsplattan där

uppdelning görs i återvinningsbart material, bränsle, eventuellt farligt avfall och deponirest.

Förpackningsavfall, glas, däck, kylmöbler, vitvaror, elektronikskrot och tidningar med producentansvar samt metallskrot mellanlagras i containrar eller betongfickor anpassade till respektive avfallsslag. Utsorterade fraktioner av flisbart trämaterial mellanlagras i väntan på flisning som genomförs kampanjvis med ett mobilt flisningsaggregat. Producerat flis avyttras som bränsle. Impregnerat virke krossas i särskilda kampanjer innan det skickas till extern anläggning för förbränning.

Batterier grovsorteras efter storlek på iordninggjord plats i garagebyggnaden för att sedan skickas iväg för finsortering och omhändertagande. Insamlat farligt avfall från hushåll och mindre verksamheter sorteras i särskild hall, försedd med utsug för ventilationsluften och en golvbrunn som är ansluten till bassängen för oljeavskiljarslam. Mellanlagring sker i containrar, fat och andra behållare avsedda för respektive avfall i en lokal i direkt anslutning till sorteringshallen. Avfallsolja mellanlagras dock i två sipaxbehållare i sorteringshallen. Kemikalier som förekommer i mindre mängder sorteras i en uppvärmd kemcontainer försedd med ventilation.

Behandling av avfall

Omfattningen av behandlingen av avfall framgår av tabell 2.

Tabell 2: Omfattning av avfallsbehandling

Behandling	Avfall	EWC-kod	Omfattning (ton/år)
Kompostering	Avvattnat avloppsslam från reningsverk	19 08 05 19 08 12	5 000
Avvattning	Oavvattnat avloppsslam från reningsverk och slam från fettavskiljare	19 08 05 19 08 09	1 300
Oljeseparering	Oljeblandat vatten och oljeslam från oljeavskiljare	19 08 10*	700
	Oljeförorenad jord	13 08 99*	100

*farligt avfall

Oavvattnat avloppsslam och slam från fettavskiljare avvattnas i frystorkbäddar med tät botten. Bäddarna kommer att utnyttjas växelvis och varje driftcykel omfattar en påfyllnadsfas, en fas för primärdränering, en fas för infrysning och en fas för upptining/sekundär dränering. Det avvattnade slammet går till strängkomposten medan rejektvatten avleds till lakvattendammen via en avloppsledning.

Avvattnat avloppsslam kommer att strängkomposteras tillsammans med huvudsakligen hästgödsel, flisat trädgårdsavfall och bark för att få en lämplig kol/kväveknot, fukthalt och struktur. Preliminär utvärdering av komposteringsförsöken visar att processen skulle gynnas av ökad inblandning av struktur-givare (bark och flis), medan gödsel bör kunna uteslutas eftersom slammet är orötat och redan tillräckligt energirikt. Komposteringen sker på hårdgjorda ytor i sydöstra delen av anläggningen. Materialet läggs upp i strängar med en höjd av ca 2 m på ett sätt som medger vändning med samtidig luftning och blandning. Vändning kommer att ske veckovis med längre intervall mot slutet av behandlingen. Behandlingen kan pågå i upp till 6 månader innan materialet samlas ihop för eftermognad i större stuka. Lakvatten leds genom lutning mot ena hörnet av komposteringsytan och avleds därifrån i tät ledning till lakvattenbehandlingen.

Oljehaltigt slam från tvätthallar och oljerännor samt oljeförorenade massor innehållande fri fas olja hanteras vid en utomhusplatta med sedimentationsfickor placerad under tak. Slam och massor får rinna av på plattan och vätska leds till sedimentationsfickorna. Därifrån pumpas oljefasen till transportfordon, slamfasen grävs ur och skickas tillsammans med de oljeförorenade massorna iväg för extern behandling medan vattenfasen avleds via en oljeavskiljare till lakvattenbehandlingen.

Uppläggning för konstruktionsändamål

Jord- och schaktmassor som inte är förorenade kommer att lagras på lämpliga platser inom området för att i första hand användas som konstruktionsmaterial inom anläggningen, men i viss mån också sorteras för återanvändning på annan plats. Mängden inkommande massor är beroende av antalet och storleken på byggprojekt i omgivningen och kommer därför att variera kraftigt från år till år.

Deponering

Fortsatt deponering kommer att ske på äldre deponerat avfall inom befintlig deponis etapp 1, medan deponering inom etapp 2 kommer att avslutas senast vid utgången av 2008. Deponins totala yta är 10,6 ha, varav ytan av etapp 1 är ca 5,6 ha. Mellan 1966 och 2001 hade totalt ca 550 000 ton avfall motsvarande ca 620 000 m³ deponerats vid anläggningen. Kvarvarande deponeringsutrymme inom etapp 1 uppskattas till ca 170 000 m³ och livslängden förväntas bli mellan 12 och 15 år.

Avfall deponeras i pallar med 2-3 m tjocklek och ca 25 m bredd. Inkommande avfall tippas i pallen och fördelas över släntyten i ett 40-50 cm tjockt skikt med hjälp av kompaktorer. Varje pall täcks successivt med massor som möjliggör körning och samtidigt hindrar vindspridning av avfallet.

Deponeringen kommer att omfatta de avfallsslag och mängder som framgår av tabell 3. Dispens från förbudet att deponera organiskt avfall kommer att sökas för deponeringen av döda djur.

Tabell 3: Omfattning av deponering.

Avfall	EWC-kod		Omfattning (ton/år)
Biobränsleaska	10 01 03		2 000
Restavfall från hushåll, industri och övrig verksamhet	01 05 04	17 01 07	8 000
	03 01 05	17 02 02	
	12 01 05	17 05 04	
	12 01 13	17 08 02	
	12 01 17	17 09 04	
	16 01 19	19 08 02	
	17 01 01	19 12 05	
	17 01 02	19 12 12	
	17 01 03	20 01 41	
Döda sällskapsdjur, rester från älgslakt och fisketävlingar	20 03 99		15
Asbest	17 06 01*	17 06 05*	100
Brunstensbatterier	20 01 34		3

*farligt avfall

Biobränsleaska

De närmaste åren kommer all inkommande aska att utnyttjas som konstruktionsmaterial och avjämningsmassor på deponin. Därefter finns ett behov av deponering även av aska. Bolaget vill därför utreda en definitiv placering av en särskild askdeponi inom området. Under utredningsfasen ska även kopplingar göras till hur lakvattensystemet eventuellt kan behöva anpassas.

Geologiska och hydrogeologiska förhållanden

Anläggningen är lokaliserad högt upp i ett litet och väl definierat avrinningsområde, vilket innebär att endast små mängder vatten naturligt är i rörelse in mot deponin. Avskärande diken leder ovidkommande yt- och grundvatten förbi deponin. Under den del av deponin som är lokaliserad till ett utströmningsområde bidrar lerlagrets mäktighet, ca 5 m, till att begränsa potentiellt inläckage av grundvatten till försumbara mängder.

Tidigare undersökningar visar att deponin delvis ligger på morän och delvis på lera. Inom etapp 1 är ca 40 % av området underlagrat av lera och under etapp 2 ca 46 %. Genom kontroll av föroreningsfrontens rörelse (grundvattenprovtagning), prov på moränens och lerans permeabilitet och konservativa antaganden har den hydrauliska konduktiviteten beräknats till 4×10^{-6} m/s för moränen och 10^{-9} m/s för leran. Lakvatten som inte samlas upp av anlagda lakvattendiken perkolerar ned till moränen under leran och transporteras längs dalgången mot

recipienten, Söderalaån, 500 m nordväst om anläggningen. En mindre del av lakvattnet letar sig här ut i ån via uppåtriktad transport genom 8 m lera (utströmningsområde 1). Merparten transporteras dock vidare under ån till området där järnvägen korsar ån 1 100 m nedströms deponin (utströmningsområde 2). Transporttiden från deponin till utströmningsområde 1 och utströmningsområde 2 har beräknats till minst 70 år respektive 110 år.

Geofysiska mätningar, undersökningsborrningar och simulering visar att de naturliga formationer som utgör den geologiska barriären under och nedströms deponin har begränsad hydraulisk kapacitet. Transportkapaciteten bedöms inte vara tillräcklig för att transportera bort de vattenvolymer som tillåts läcka in i deponin efter sluttäckning. För att förhindra oönskat utläckage av lakvatten behövs en kompletterande sidobarriär eller en sluttäckning som är tätare än vad som anges i föreskriften.

Stabilitetsbestämningar visar att risken för grundbrott är kritisk i det hörn av etapp 1 som sträcker sig ut mot lakvattendammen. Slänten inom området måste sannolikt utföras flackare än lutning 1:3 till följd av underlagrande leras egenskaper. Beräkningar visar att om den nedre delen av slänten ges en lutning på 1:6 uppfylls Skredkommissionens krav på säkerhet mot skred.

Bottentätning

De naturliga geologiska förhållandena, med en begränsad hydraulisk kapacitet, innebär att utläckaget av lakvatten är avsevärt mindre än 50 l/m² och år. Det funktionskrav som anges i deponeringsförordningens krav på bottentätning uppfylls alltså naturligt under deponietapp 1.

Det som saknas för att till fullo uppfylla deponeringsförordningens krav är ett dräneringsskikt motsvarande de formella krav som ställs i förordningen. Idag utgörs dräneringsskiktet i botten av deponin av grovt avfall. Det är i dagsläget inte möjligt att säga något om skiktets framtida funktion och bolaget kommer därför att fortsatt övervaka vattennivåerna i deponins nedre delar och komplettera kontrollprogrammet med rutiner för att kontrollera utströmning av lakvatten i deponislänten. Höjs grundvattenytan i deponin eller om nya områden med utströmmande lakvatten upptäcks kommer åtgärder att vidtas för att förbättra dräneringskapaciteten. I första hand kommer befintliga lakvattendiken att fördjupas och deponislänten att öppnas upp genom schaktning. Som mer avancerad åtgärd kan dräneringar föras in i deponins nedre delar genom styrd borrning.

Lakvattenbehandling

Lakvatten samlas upp av diken runt deponin och avleds till en lakvattendamm på 14 000 m³ där det behandlas genom lufttillsats och sedimentering. Inloppsområdet till dammen är grunt och liknar mer ett översilningsområde. Luftning

sker med bottenluftare i den djupa delen av dammen. Vattnet filtreras sedan genom dammvallen som närmast dammen består av ett sandfilter. I vallen finns också ett överfall som säkerhet om tillflödet skulle bli stort. Därefter letar sig vattnet via en översilningsyta och ett mindre vattendrag till Söderalaån.

Dammen är utgrävd i lera som har mycket låg genomsläpplighet. Filtervallen bedöms vara optimerad både vad gäller aktiv yta och filtervolym. Översilningsytan är inte dimensionerad för att utgöra en del i behandlingen utan för att området fanns tillgängligt. För att kunna tillgodoräknas som ett våtmarkssteg skulle ytan behöva ökas avsevärt och placeringen ses över.

Deponigashantering

Inom etapp 1 upphörde deponeringen av organiskt avfall 1984 och inom etapp 2 har andelen lättnedbrytbart organiskt material aldrig varit av sådan omfattning att en aktiv gasuppsamling kunnat motiveras. Det kommer därför inte att ske någon utvinning av deponigas.

Avslutning

Inom etapp 1 kommer deponeringen av avfall att fortsätta ytterligare ca 15 år. Bolaget anser därför att definitiv utformning av sluttäckningen bör utföras i samråd med tillsynsmyndigheten och geoteknisk expertis utifrån de förutsättningar som råder vid tidpunkten för avslutande.

Inom etapp 2 kommer deponering att upphöra senast den sista december 2008, varefter etappen kommer att avslutas enligt en av tillsynsmyndigheten godkänd avslutningsplan.

Behovet av kontroll av yt- och grundvatten kommer att kvarstå en viss tid även efter att deponering upphört och hela deponin avslutats.

Säkerhet

Ingen säkerhet finns avsatt, men bolaget kommer, genom årlig fondering, att säkerställa att nödvändiga ekonomiska medel finns tillgängliga när verksamheten avslutas.

Allmänna hänsynsreglerna

Kunskapskravet

Bolaget har upprättat en utbildningsplan som ska säkerställa att den personal som arbetar inom organisationen besitter tillräckligt med kunskap och utbildning. Planen revideras med jämna mellanrum.

Försiktighetsprincipen

Fortsatt deponering kommer att ske under iakttagande av stabiliteten hos underlagrande mark samt den geologiska barriärens begränsade kapacitet. Utökade

karaktäriseringar av lakvattnet kommer att utföras med jämna mellanrum för kontroll av bl.a. organiska miljögifter samt idag okända ämnen. Åtgärder kommer att vidtas för att optimera lakvattenbehandlingen utifrån förändringar i lakvattnets sammansättning. Översyn av brandberedskap sker i samråd med räddningstjänsten. Rutiner finns och iakttas för hantering av olägenheter i form av bl.a. lukt, buller och vindspridning av avfall.

Lokaliseringsprincipen

Inga fördjupade studier av alternativa lokaliseringar utfördes när verksamheten togs i drift 1966. I samband med miljöprövningar under årens lopp har dock utredningar genomförts, där platsens lämplighet berörts. Förutom att geologiska och hydrogeologiska förhållanden inom delar av verksamhetsområdet lämpar sig för deponering har också konstaterats att det i närområdet saknas naturvärden av sådan karaktär att de bör värnas, att identifierade kulturvärden finns på ett sådant avstånd att konflikt undviks och att konflikter med det rörliga friluftslivet saknas. Avståndet till närmsta bostad har dessutom bedömts vara tillräckligt.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen

Genom att utnyttja befintligt verksamhetsområde och placera behandlings- och deponiytor i anslutning till varandra kommer ianspråktagandet av tidigare oexploaterade markområden hållas minimalt.

Verksamheten har genom återvinning av avfall en hushålls- och kretslopps-inriktning. Genom kompostering av slam, hästgödsel och grönflis skapas en produkt som kommer att kunna användas inom verksamhetsområdet och i närområdet. Den planerade verksamheten bidrar i sin helhet till att det totala transportarbetet blir mindre än det skulle vara om anläggningen inte fanns, vilket minskar behovet av bränsle.

Produktvalsprincipen

Varje inköp eller utbyte av kemikalier görs enligt rutin i ledningssystemet. Det finns inom bolaget personer med särskilt utpekat ansvar för kemikaliefrågor.

Yrkande

Bolaget ansöker tillstånd till fortsatt och utökad avfallshantering omfattande:

- mottagning, omlastning, sortering och mellanlagring av 30 000 ton icke farligt avfall per år,
- samtidig mellanlagring av maximalt 300 ton farligt avfall,
- behandling av 6 500 ton icke farligt avfall och 800 ton farligt avfall per år,
- deponering av 10 000 ton icke farligt avfall och 100 ton farligt avfall (asbest) per år.

Vidare ansöker bolaget om undantag från kravet på bottentätning i 22 § deponeringsförordningen enligt 24 § samma förordning.

Bolaget ansöker också om en provotid för utredning av definitiv placering av en särskild deponi för biobränsleaska.

Bolaget åtar sig att bedriva verksamheten i enlighet med ansökan och föreslår följande villkor:

1. Buller enligt Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller för nyetablerad verksamhet.
2. Halten av totalkväve i lakvattnet ska reduceras med minst 50 % räknat som årsmedelvärde innan utsläpp och halten totalfosfor i utgående vatten får som riktvärde inte överskrida 0,5 mg/l.

Bolaget föreslår att olägenheter i form av lukt och damning hanteras genom skötselinstruktioner och rutiner.

Miljökonsekvensbeskrivning

Buller

Utredning visar att buller från verksamheten, inkluderat trafikrörelser till och från anläggningen, inte kommer upp i sådana nivåer att tillämpade riktvärden för nyetablering överskrids. Buller från maskiner och verksamhet bedöms därmed inte leda till störningar för omgivningen.

Det har dock förekommit klagomål på maskinernas backsignal. Närliggande bostadsfastigheter har under ärendets hantering lösts in av kommunen och detaljplanen ändrats så att de inte längre kan utnyttjas för bostadsändamål. Avståndet till närmaste bostad har därmed ökat från strax under 500 till mellan 800 och 900 m. På detta sätt har anledningen till klagomålen eliminerats.

Även om flisning inte kommer att leda till att riktvärden överskrids planerar bolaget att undvika dessa moment under nattetid, vilket kommer att leda till minskad risk för störning.

Utsläpp till luft inklusive lukt och damning

Nedbrytning av organiskt avfall ger upphov till utsläpp till luft. Till följd av deponikropparnas ålder och innehåll av organiskt avfall bedöms deponin vara inne i den så kallade metanogena fasen. Metangas kommer att bildas under lång till framöver om än i avtagande omfattning. Metan är en klimatpåverkande gas som bidrar till växthuseffekten. Utsläppen av metan kan minskas genom uppsamling eller genom anläggande av metangasoxiderande skikt.

Slamkomposteringen utgör en potentiell källa till utsläpp av miljöstörande gaser som metan och lustgas. Dessa gaser bildas huvudsakligen under syrebegränsade förhållanden. Rutinerna för kompostering kommer därför att inriktas på att tillgodose tillfredsställande syresättning av kompoststrängarna särskilt under den inledande fasen då färskt slam stabiliseras. Dessa rutiner ska också minska risken för bildning av luktande substanser, t.ex. svavleväte och fettsyror, som även de frigörs under syrefattiga förhållanden.

Andra åtgärder för att minska risken för luktolägenhet är övertäckning av deponerat avfall med jord och kort tid för lagring av hushållsavfall. Avvattning av oavvattnat slam och slam från fettavskiljare kommer att ge upphov till lukt. En väl fungerande primärdränering bidrar till att hålla luktemissionerna låga. Problem med lukt kan också begränsas genom att moment som medför störst luktbelastning, t.ex. tömning av slam i lagunerna, utförs vid gynnsamma meteorologiska förhållanden.

Sammantaget bedöms lukt från den planerade verksamheten inte utgöra någon störning. Verksamheten i sin helhet är med avseende på luktemissioner snarlik nuvarande verksamhet, som hittills inte medfört några klagomål.

Risken för damning minimeras genom att trafikerade ytor är hårdgjorda och genom att ytorna rensopas regelbundet. Vid behov bevattnas även körytor. Luftutsläpp från transportererna kommer successivt att minska i takt med att maskinparken förnyas och att företaget arbetar med de nyckeltal som angivits för förbrukning av bränsle.

Utsläpp till vatten

Föroreningarna i lakvattnet domineras av COD och ammoniumkväve. Utredning visar att lakvattnet är behandlingsbart, med förutsättningar för nedbrytning av COD samt nitrifikation under den biologiskt aktiva perioden. Utökad karakterisering av lakvattnet visar dessutom liten indikation på metallpåverkan, inga detekterbara halter av klororganiska föreningar eller medelflyktiga organiska ämnen, relativt låga halter alifatiska kolväten och ingen påvisbar giftighet. Tillkommande verksamheter i form av kompostering och frystorkning av oavvattnat slam förväntas bidra till en gynnsammare näringsbalans i lakvattnet och därmed effektivare nedbrytning och högre fastläggning av bl.a. metaller. Lakvattenmängderna kommer successivt att minska i och med täckningen av etapp 2 vilket också är gynnsamt eftersom behandlingstiden i dammen ökar.

Avsaknaden av bottenätning inom deponietapp 1 skulle kunna lösas med hjälp av en mellantätning, som skulle kunna fungera som sluttäckning på redan deponerat avfall och bottenätning för tillkommande avfallsmassor. Lakvattnet

som läcker ut genom den geologiska barriären skulle ha samma kvalitet oavsett om mellantätning påförs eller inte. Kvaliteten på det uppsamlade lakvatten skulle sannolikt förändras, men det bedöms inte påverka behandlingsbarheten.

Ytterligare minskning av utsläpp via behandlat lakvatten kräver antingen utbyggnad av reningen med större utjämningsmagasin, ett våtmarksområde eller avledning till kommunens reningsverk.

Grundvatten nedströms anläggningen riskerar att påverkas av lakvatten. Det bedöms dock inte medföra några negativa konsekvenser eftersom grundvatten i berg och ytliga marklager inom området för den geologiska barriären inte utgör någon skyddsvärd recipient. Det finns inga befintliga brunnar i grundvattenmagasinet och ingen intressekonflikt föreligger vid annat utnyttjande, t.ex. energibrunnar.

Utflödet av behandlat lakvatten i Söderalaån ligger omkring 1 l/s, vilket kan jämföras med åns medelvattenflöde på 700 l/s. En viss påverkan i Söderalaån av framförallt ammoniumkväve har dock konstaterats, men den är inte av sådan omfattning att den bedöms medföra några negativa konsekvenser för vattendraget. Ytterligare föroreningsbelastning via utströmning av påverkat grundvatten beräknas till ca 1 % jämfört med utsläpp med behandlat lakvattnet.

Nedskräpning

Avfallsanläggningens placering, med omgivande skogsbarriärer, hindrar på ett effektivt sätt vindspridning av material. Sorteringsplattan är dessutom försedd med staket för att minimera vindspridning från denna verksamhet. Omlastning och mellanlagring av hushållsavfall sker under tak och ingen spridning av skräp sker därför från denna verksamhet.

Sopning av hårdgjorda verksamhetsytor sker vid behov inom anläggningen. Ytorna utanför hallen för omlastning av hushållsavfall och vid återvinningsrampen städas dagligen med sopmaskin.

Anläggningens centrala placering medför relativt många nattliga besökare som släpar med sig material från deponiområdet till omgivande marker. Ibland sker även otillåten tippning utanför grindarna. För att minska dessa olägenheter utför bolaget minst en årlig städning av närområdet.

Brandrisk

Inga större bränder har förekommit inom anläggningen. Två brandposter finns för att försörja anläggningen med släckvatten, en vid kontorsbyggnaden och en vid sorteringsplattan. Bolaget genomför regelbundet genomgångar tillsammans med räddningstjänsten.

Natur, landskap och friluftsliv

Anläggningen har en insynsskyddad placering både rent topografiskt men även genom att det finns skogsriddåer i alla vädersträck. Bolaget har som ambition att de goda barriäreffekter som finns idag även ska finnas i framtiden, vilket kommer att beaktas vid framtida exploatering inom området. Kontakt har även tagits med ansvarig för kommunens skogsvårdsplan i syfte att säkerställa tillräckliga skogsbarriärer även i framtiden.

Fortsatt verksamhet vid Långtå bedöms inte påverka friluftslivet nämnvärt, eftersom området togs i anspråk för avfallsverksamhet redan under 1960-talet.

Våtmarken vid lakvattendammen är en attraktiv miljö för många fågelarter och i direkt anslutning till anläggningen återfinns norrlands största koloni av häckande häger. På deponin utgör befintlig vegetation en ö av helt annan flora än den omgivande skogsmarken. Efter avslutning ska området hållas fritt från större vedväxter som skulle kunna ge upphov till skador på tätskiktet. På så sätt kommer de mervärden som vegetationen på deponin utgör behållas även efter att deponering avslutats.

Skadedjur

Bolaget har kontrakt med en entreprenör för löpande bekämpning av skadedjur och insekter. Viss avskjutning av fågel förekommer också vid behov. Risken för störning till följd av skadedjur är dock liten eftersom det inte förekommer någon deponering av hushållsavfall.

Transporter och energi

Deponins placering i förhållande till centralorten innebär att transportavstånden blir korta. De transportleder som normal utnyttjas till och från anläggningen håller god standard och bedöms ge ett gott skydd mot olyckor.

Den biologiskt behandlingen kommer att bidra till ett minskat transportbehov jämfört med idag då tur- och returfrakter till Forsbacka förekommer.

Inom ramen för bolagets miljöutredning har energiförbrukningen setts över och en plan för energieffektivisering tagits fram. Den fokuserar främst på drivmedelsåtgången men även andra områden har setts över bl.a. luftningen i lakvattendammen där varvtalsreglering införts.

Yttrande

Bygg-, miljö och räddningsnämnden i Söderhamns kommun anser att Långtå ligger bra till ur transportsynpunkt och i förhållande till bebyggelse, med en central placering i kommunen och tillstyrker bolagets ansökan. Nämnden anser

vidare att bolagets yrkande vad gäller buller, utsläpp till vatten och hanterade avfallsmängder kan accepteras. För framtiden är det dock viktigt att utökad provtagning av lakvattnet med avseende på miljögifter utförs med jämna mellanrum och att bolaget noga följer framtida forskning om hur lakvatten påverkar biologiskt liv i ytvatten. I väntan på att en anläggning för släckning av aska kommer att byggas vid Granskärsverket måste hanteringen av aska på Långtå anpassas så att det inte föreligger risk för brand. Vad gäller avsteg från botten tätning överlämnas avgörandet i denna del av ansökan till länsstyrelsen och i frågor om stabilitet förlitar sig nämnden på den bedömning länsstyrelsen gör tillsammans med Statens Geotekniska Institut.

Räddningstjänsten i Söderhamns kommun har inte yttrat sig i ärendet.

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig i ärendet.

Landstinget Gävleborg, enheten för samhällsmedicin anser att utredningar visar att de hälsorisker verksamheten medför är godtagbara. Ansökan tillstyrks under förutsättning att asbestdeponering sker enligt gällande föreskrifter och att avslutning sker enligt den plan som innebär att åtgärder kommer att vidtas för att förhindra att grundvatten förorenas.

Statens Geotekniska Institut (SGI) tillstyrker ansökan under förutsättning att den geologiska barriärens begränsade flödeskapacitet kompenseras och att deponin utformas så att Skredkommissionens rekommendationer för ”tillfredsställande stabilitet” uppfylls.

Sökanden har kompletterat stabilitetsberäkningarna enligt SGI:s begäran. Inga ytterligare synpunkter har lämnats in med anledning av yttrandena. Bolaget har framfört ett antal synpunkter på miljöprövningsdelegationens beslutsförslag. Beslutet har med anledning av detta förtydligats i den omfattning som ansetts nödvändig.

Miljöprövningsdelegationens motivering

Miljöprövningsdelegationen anser sammanfattningsvis att, om föreskrivna villkor följs, kan verksamheten förenas med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna och den för området gällande detaljplanen.

Verksamheten är förenlig med den kommunala avfallsplanen (15 kap 11 § MB och 34 § i deponeringsförordningen) och bedöms inte bidra till överskridande av miljökvalitetsnormerna.

Tillstånd ska därför lämnas till verksamheten.

Lokalisering

Enligt 2 kap 6 § MB ska en plats väljas för verksamheten som är lämplig bland annat med hänsyn till miljöbalkens mål och så att en god hushållning av mark- och vattenområden uppnås (kap 3 och 4 MB). Platsen ska väljas så att ändamålet med verksamheten kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö.

Ansökan avser befintlig och utökad verksamhet inom fastigheten Långtå 5:1. Enligt gällande detaljplan är området avsatt för avfallshanteringsändamål. Avståndet till närmaste bostäder, ca 800 m, uppfyller rekommendationen i Boverkets allmänna råd (1995:5) ”Bättre plats för arbete”. Områdets karaktär, en dalgång omgiven av skogsbeklädda höjdparter, bidrar också till att minska risken för olägenheter. Grundvattnet nedströms området har varken tillräcklig kvalitet eller kvantitet för att vara intressant för dricksvattenförsörjning. Riksintressen för naturvård saknas i anläggningens närhet och identifierade kulturvärden ligger på sådant avstånd att de inte påverkas av verksamheten. Området är ianspråktaget för avfallshantering sedan 1960-talet och bedöms ha liten betydelse för det rörliga friluftslivet. Verksamheten bedöms därmed inte stå i konflikt med några intressen enligt 3 eller 4 kap MB.

Deponins lokalisering

En geologisk barriär är ett jord- eller berglager med egenskaper som förhindrar, bryter ned, fastlägger eller fördröjer transporten av föroreningar från en deponi. Den ska ge ett tidsmässigt och fysiskt skydd mot en spridning av ämnen som kan leda till förorening av skyddsvärda recipienter. Transporttiden utnyttjas som indikator på den geologiska barriärens funktion. Är transporttiden för lakvatten genom barriären minst 50 år bedöms en tillräckligt god fastläggning och nedbrytning av föroreningar från en deponi för icke farligt avfall kunna uppnås (19 § deponeringsförordningen). De geologiska och hydrogeologiska utredningar som bolaget låtit utföra visar att lakvattenpåverkat grundvatten transporteras i den grundvattenförande moränen under leran från deponin i riktning mot Söderälån och vidare österut under ån. Utströmning i ån bedöms i mindre utsträckning ske 500 m nordväst om deponin efter minst 70 år och till största delen där järnvägen korsar ån 1 100 m öster ut efter ca 110 år. SGI har framfört att utredningsmaterialet kommer fram till rimliga slutsatser beträffande strömningstiderna genom barriären. Miljöprövningsdelegationen gör mot bakgrund av presenterat underlag bedömningen att det finns en naturlig geologisk barriär som uppfyller kraven i 19 § deponeringsförordningen.

Utredningarna visar att transportkapaciteten hos den geologiska barriären inte är tillräcklig för att transportera bort de vattenvolymer som tillåts läcka in i en deponi för icke farligt avfall efter sluttäckning. Deponin kommer därför att

behöva förses med en sidobarriär enligt 21 § deponeringsförordningen eller en sluttäckning som är tätare än vad förordningen föreskriver.

Deponins placering högt upp i ett litet väl definierat avrinningsområde underlättar avledning av ovidkommande yt- och grundvatten. Underliggande lera bidrar också till att begränsa risken för inträngande grundvatten. Förutsättningarna för att uppfylla deponeringsförordningens 23 § får därmed anses vara goda.

Med hänsyn till de skyddsåtgärder som sökande åtagit sig och de villkor som ställs i detta tillståndsbeslut anser miljöprövningsdelegationen att den föreslagna lokaliseringen uppfyller kraven på plats i 2 kap 6 § MB. Vidare gör miljöprövningsdelegationen bedömningen att lokaliseringen av deponin inte utgör någon allvarlig risk enligt 18 § deponeringsförordningen.

Avsteg från kravet om botten tätning

En tillståndsmyndighet får i det enskilda fallet, med stöd av 24 § deponeringsförordningen, medge avsteg eller undantag från kraven i 19-22 §§ i samma förordning. Avsteg eller undantag får endast medges om det kan ske utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön. Utrymmet för undantag är således begränsat och kan endast medges om ett väl underbyggt underlag visar att skyddsnivån inte försämras.

Botten tätningens funktion är att säkra uppsamling av lakvatten under deponins driftfas, så att läckaget genom botten i en deponi för icke farligt avfall inte överstiger 50 l/m² och år. Bottenkonstruktionen ska bestå av en botten tätning, ett dränerande materialskikt som är minst 0,5 m tjockt och ett uppsamlings-system för lakvatten.

Deponin vid Långtå avfallsanläggning saknar en särskilt konstruerad botten tätning och det dränerade materialskiktet utgörs av grovt avfall som deponerats i botten på deponin. Det kan därmed konstateras att förordningens krav på utformning av bottenkonstruktionen inte uppfylls. Utredningar visar dock att tätheten och flödeskapaciteten hos de formationer som utgör den geologiska barriären naturligt begränsar läckaget genom botten på etapp 1 till avsevärt mindre än 50 l/m² och år. De naturliga förhållandena under deponin medger således en effektiv uppsamling av lakvatten.

Befintlig dränering i deponin har god funktion. Det går dock inte att vara säker på att tillfredsställande dräneringskapacitet kan upprätthållas i framtiden. Bolaget kommer därför att införa rutiner för kontroll av dräneringen och vid behov vidta åtgärder för att förbättra den horisontella lakvattenutströmningen.

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget visat att det funktionella krav som ställs på en botten tätning kan upprätthållas under driftfasen. Undantag från 22 § deponeringsförordningen bedöms därmed kunna bifallas utan att syftet med förordningen åsidosätts.

Nya avfallstyper vid återvinningscentralen

Det är svårt att idag veta exakt vilka typer av avfall (EWC-koder) som kommer att hanteras vid återvinningscentralen under kommande år. Det förekommer också att avfall klassas om från avfall till farligt avfall. Tillståndet begränsar bland annat maximal samtidigt lagrad mängd av vissa avfall. Det är miljöprövningsdelegationens uppfattning att nya avfallstyper kan tillkomma inom ramen för detta tillstånd och att detta som utgångspunkt kan hanteras genom en anmälan till tillsynsmyndigheten. Är avfallet av samma karaktär som något annat avfall bolaget redan omhändertar, men som har ett annat ursprung (källa), behövs dock normalt ingen anmälan. Samtliga avfallstyper som omhändertagits under året bör framgå av bolagets miljörapport.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 15 kap 34 § MB får tillstånd till en verksamhet som omfattar deponering av avfall meddelas endast om verksamhetsutövaren ställer en ekonomisk säkerhet för att de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten ska kunna fullgöras. För att en säkerhet ska uppfylla sitt syfte måste medlen alltid vara tillgängliga för tillsynsmyndigheten att ta i anspråk vid behov. Att avsätta medel genom fondering kan därmed inte anses vara tillräckligt (M 6940-05).

Det finns i dagsläget inte någon klar praxis kring hur säkerheten ska beräknas och i vilken form den kan ställas. Envipro Miljöteknik AB har dock på uppdrag av Naturvårdsverket utrett säkerhetens storlek och struktur. Enligt denna utredning bör sluttäckningskostnaden för en deponi för icke farligt avfall hamna inom intervallet 200-350 kronor per m². Bolaget har beräknat sluttäckningskostnaden för Långtå till 222 kr/m². Denna beräkning tar dock inte hänsyn till att deponin, till följd av den geologiska barriärens begränsade flödeskapacitet, kommer att behöva en mer kvalificerad tätning eller en sidobarriär. Kostnaden för att sluttäcka en deponi för farligt avfall, är p.g.a. en mer avancerad tätning, omkring 30 kr högre per m². Miljöprövningsdelegationen anser därför att en säkerhet på 250 kr/m² för sluttäckning är lämplig. Den totala kostnaden för hela deponiområdet, i detta fall 56 000 m², blir då 14 000 000 kr. Ytan motsvarar den yta som bl.a. presenteras i underlaget för beräkning av barriärens flödeskapacitet. Bolaget har baserat sin kalkyl på ytan 46 000 m².

I och med att hela deponeringsytan redan idag är ianspråktagen är en successiv avsättning av säkerheten inte lämplig. Miljöprövningsdelegationen anser dock att det är rimligt att säkerheten för sluttäckningskostnaderna motsvarar ian-

språktagen ej sluttäckt yta. Eftersom sluttäckning kan komma att ske etappvis ges möjlighet att reducera säkerheten i motsvarande omfattning. I samband med reduktion och omsättning av säkerheten ska kvarstående säkerhet uppräknas enligt index.

Utöver ovanstående kostnader tillkommer kostnaden för underhåll, kontroll och övervakning under efterbehandlingsfasen, som enligt deponeringsförordningens 30 § uppgår till minst 30 år. Bolaget har beräknat efterbehandlingskostnaden till 3 040 000 kr, vilket miljöprövningsdelegationen bedömer vara rimligt.

Avfall för anläggnings- och konstruktionsändamål

Tillståndet omfattar möjlighet att, där föroreningsrisken bedöms som ringa, använda aska för konstruktionsändamål inom anläggningsområdet, inklusive deponin. Biobränsleaskans innehåll (halter och mängder) samt läckage av bl.a. metaller och cesium kan variera beroende av varifrån bränsleråvaran kommer. Askans lämplighet för ett visst anläggningsändamål är också beroende av om materialet uppfyller de tekniska krav som ställs på konstruktionen. Askan får därför endast utnyttjas för konstruktion under de förutsättningar som tillsynsmyndigheten medger.

Möjligheten att använda annat avfall än aska för konstruktionsändamål omfattas inte av tillståndet utan får avgöras i det enskilda fallet. En förutsättning för användning av avfall för anläggningsändamål är att avfallet har inerta egenskaper och att föroreningsrisken på den specifika platsen kan accepteras. Är risken ringa är åtgärden anmälningspliktig, om risken inte endast är ringa krävs tillstånd. En avslutad deponi måste för lång tid framöver betraktas som ett förorenat område där särskild tillsyn och föreskrifter om restriktiv användning av marken kommer att krävas. Miljöprövningsdelegationen gör därför bedömningen att användning av avfall som konstruktionsmaterial inom en avfallsanläggning som utgångspunkt bör kunna hanteras som en anmälan till tillsynsmyndigheten. Om myndigheten utifrån underlaget anser att risken inte endast är ringa krävs dock tillstånd.

Miljöprövningsdelegationen vill också erinra om att en förutsättning för att använda avfall för konstruktionsändamål i deponin är att avfallet uppfyller de krav som ställs på deponin. Särskild hänsyn måste bl.a. tas till hur lakvattnets behandlingsbarhet samt skyddsåtgärder i deponin kan påverkas av användningen.

Motivering av villkor

Brandriskanalys och släckvattenutredning (U1)

Årligen förekommer 200 till 250 bränder i avfallsupplag. Av dessa kan ca 200 släckas i ett tidigt skede utan större olägenhet för människor i omgivningen. Avfallsbränder kan dock vara svårsläckta och kräva stora mängder släckmedel. Omkring 50 % av bränderna uppstår i avfall som lagrats kortare tid än två veckor. Vilka förbränningsprodukter som bildas vid brand i avfall beror till största delen på sammansättningen av det avfall som brinner. Kolmonoxid, väteklorid, svaveldioxid, flyktiga organiska kolväten, klororganiska föreningar (t.ex. dioxiner), metaller och PAH är exempel på några ämnen som kan spridas med brandrök och släckmedel. Effekterna av en brand kan i värsta fall bli omfattande.

Vid Långtå hanteras flera fraktioner av brännbart avfall i form av hushållsavfall trä, park- och trädgårdsavfall, producentavfall, komposterbart avfall och farligt avfall. Det finns en deponi inom området där metangas bildas. En del av den biobränsleaska tas emot vid anläggningen är dessutom inte släckt.

Miljöprövningsdelegationen anser därför att bolaget ska utföra en riskanalys och se över behovet att komplettera det brandförebyggande arbetet och insatsberedskapen. Åtgärder kan vara såväl fysiska (anläggningens utformning) som kunskapsrelaterade (rutiner och utbildningar) och bör sammanställas i en plan. Riskanalysen ska också omfatta utredning och omhändertagande av eventuellt släckvatten. Arbetet ska utföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Samråd med räddningstjänsten kan också behövas vid framtagande och utvärdering av riskanalysen.

Askdeponi (U2 och P1)

Miljöprövningsdelegationen anser att aska från förbränning av biobränslen om möjligt ska återvinnas, i första hand genom kompensations- och vitaliseringsgödning av skogsmark och i andra hand nyttiggöras på andra sätt. Endast om askan inte kan återvinnas ska den deponeras. Miljöprövningsdelegationen ser därför positivt på bolagets ambition att utreda separat deponering av aska. På så sätt underlättas ett framtida utnyttjande av aska som idag inte kan återvinnas.

Miljöprövningsdelegationen har i detta ärende avgjort att Långtå är ett lämpligt område för avfallshantering. När det gäller deponier ställs dock ytterligare krav på lokaliseringen, framförallt avseende geologiska och hydrogeologiska förhållanden samt risk för sättningar och skred (18 § deponeringsförordningen). Bolaget måste därför utifrån de naturliga förutsättningarna i området utreda lämplig plats och utformning av en askdeponi. Dessutom måste behovet av konstgjorda skyddsåtgärder belysas.

Bolaget har framfört att redovisningsdatumet för utredningen av en separat askdeponi bör sättas till 30 juni 2011. De har även redovisat att eftersom merparten av askan i dagsläget bedöms kunna nyttjas för konstruktionsändamål kommer behovet av en askdeponi inte vara aktuellt inom den närmaste tvåårsperioden. Miljöprövningsdelegationen anser att om deponin ska kunna stå klar att ta emot avfall om ca två år måste utredningen redovisas senast vid utgången av 2009.

Miljöprövningsdelegationen anser att aska inte bör deponeras i befintlig deponi. Den skulle där blandas med annat avfall, vilket skulle hindra en framtida återvinning. Ett villkor om att askan under utredningstiden inte får deponeras i befintlig deponi föreskrivs därför. Askan får dock utnyttjas för konstruktionsändamål inom befintliga deponietapper, då detta kan betraktas som ett nyttiggörande. Förutsättningarna för nyttjande av askan beskrivs närmare under rubriken ”Användning av avfall för konstruktions- och anläggningsändamål”.

Utsläpp av kväve till vatten (U3 och P2)

Under de senaste åren har bolaget förbättrat lakvattenbehandlingsanläggningen i syfte att minska kväveutsläppen. De två sista åren har en reduktion på över 50 % av totalkvävet uppnåtts. Sedan 2004 har dock flödet genom anläggningen varit betydligt lägre än tidigare år och det är därför osäkert om samma reduktionsgrad kan uppnås vid högre flöden. Det kan krävas ytterligare förbättringar av dammen och våtmarksdelen kan behöva byggas ut. Miljöprövningsdelegationen anser därför att bolagets yrkande på utredning kan accepteras.

I utredningen ska bolaget redovisa förslag på alternativa om- och tillbyggnader samt kostnaderna och möjlig kvävereduktion för respektive åtgärd. Utifrån detta kommer sedan miljöprövningsdelegationen att bedöma vilka åtgärder som är miljömässigt motiverade och ekonomiskt rimliga att genomföra samt fatta beslut om slutliga villkor. Mindre förändringar i anläggningen kan dock vidtas under utredningstiden.

Den påverkan som konstaterats i Söderalaån är främst kopplad till utsläppet av kväve. Miljöprövningsdelegationen anser därför att kväveutsläppet bör begränsas även under tiden bolaget utreder behovet av utsläpps begränsande åtgärder.

Buller (villkor 2)

Miljöprövningsdelegationen anser, i likhet med vad bolaget föreslagit, att buller från verksamheten skall begränsas så att det motsvarar Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad verksamhet. I riktlinjerna anges att tillåten bullernivå bör sänkas med 5 dB(A) om bullret innehåller impulsjud eller hörbara tonkomponenter. Orsaken till sänkningen är att dessa ljudtyper anses mer störande,

även om de inte alltid ger en ökad ekvivalentnivå. Dessa ljudtyper har inte ansetts förekomma i ansökan. Miljöprövningsdelegationen anser att sådana ej heller kan accepteras vid angivna begränsningsvärden i sådan omfattning att de medför störningar.

Miljöprövningsdelegationen vill upplysa om att det är bullret från bolagets verksamhet som inte får överskrida riktvärdena och att ljudnivåerna gäller alla bostäder, inte enbart de närmaste.

Olägenheter, nedskräpning och säkerhetshöjande åtgärder (villkor 3-5)

Verksamhetsutövaren ska under driftfasen se till att okontrollerat tillträde till deponin förhindras, grindar är låsta när deponin är obemannad och att det finns system för kontroll och tillträde som är tillägnat att upptäcka och förhindra illegal deponering (28 § deponeringsförordningen). Anläggningens centrala placering har medfört relativt många nattliga besökare som släpat med sig material från området ut i omgivande marker. En viktig åtgärd för att minska risken för olyckor och nedskräpning är att förhindra att utomstående kan komma åt avfallet. Miljöprövningsdelegationen anser att kravet på begränsning av tillträde ska utsträckas till att omfatta hela anläggningen (villkor 3). Det innebär bl.a. att området i nödvändig omfattning ska vara inhägnat och tillfartsvägar försedda med grind eller bom som hålls låst när anläggningen är obemannad. Även utrymmen där flytande farligt avfall förvaras bör hållas låsta under tider när anläggningen är obemannad.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten vid olämplig hantering av avfallen kan bidra till nedskräpning (genom t.ex. vindspridning och illegal deponering), damning, lukt och andra olägenheter. En skyldighet att förhindra olägenheter bör därför föreskrivas (villkor 4). Skyldigheten omfattar även transporter av avfall till och från anläggningen som sker i bolagets regi.

En insynsskyddad placering kan bidra till att förhindra okontrollerat tillträde och vindspridning av material. Bolaget ska därför arbeta för att säkerställa en god barriäreffekt även i framtiden genom att skogsridåerna behålls (villkor 5).

Hantering och förvaring av avfall och farligt avfall (villkor 6-8)

Miljöprövningsdelegationen anser att det vid all hantering och lagring av farligt avfall finns risk för spill som kan ge upphov till förorening och negativt påverka omgivningen. Tillståndet förses därför med villkor som förtydligar verksamhetsutövarens ansvar att se till att risken för utsläpp är så liten som möjligt. Villkoren innebär att verksamhetsutövaren aktivt ska identifiera och begränsa riskerna vid förvaring, lastning, internttransport och annan hantering. Ett komplement till förebyggande åtgärder är skyddsåtgärder som minskar konsekvenserna av ett utsläppstillbud.

Det finns många tekniska eller administrativa sätt att konkret uppfylla villkoret. Exempel på åtgärder för att förebygga tillbud är att det finns kontrollrutiner vid kritiska hanteringsmoment eller att förvaringsbehållare skyddas mot påkörning som kan orsaka läckage. Exempel på åtgärder för att minska konsekvenserna är att hantering där det finns risk för spill sker på tät yta, att saneringsmedel finns tillgängligt och att närliggande avlopp och dagvattenbrunnar skyddas. Vilken åtgärd som är lämpligast beror på platsspecifika förutsättningar vilka kan komma att ändras vid begränsade anmälningspliktiga förändringar av verksamheten. Tillsynsmyndigheten kan vid behov förelägga verksamhetsutövaren att vidta konkreta åtgärder för att villkoret ska uppfyllas.

Eftersom fraktioner bestående av kylmöbler, vitvaror, tryckimpregnerat virke, mindre elektronikutrustning och lysrör/lågenergilampor samtliga är sådana avfallsfraktioner där det inte riskerar att uppstå spill vid hanteringen anser miljöprövningsdelegationen inte att det behöver föreskrivas om att dessa ska förvaras inom invallning eller på område med sekundärt skydd. Samma undantag bör även gälla kravet på nederbördsskyddad förvaring av fraktionerna kylmöbler, vitvaror och ej flisat impregnerat virke. Om t.ex. lysrör och elektronikutrustning går sönder kan hanteringen medföra nedskräpning av bl.a. glas och metallfragment. Fraktionerna undantas därför inte från kravet på tät yta. En tät yta bör dock för dessa fraktioner tolkas som en hårdgjord yta som möjliggör städning.

Dränerings-, lak- och förorenat dagvatten från behandling av avfall och farligt avfall kan innehålla en betydande mängd miljöpåverkande ämnen. De ytor som utnyttjas för behandling ska därför vara hårdgjorda, så att vattnet kan samlas upp och omhändertas. Hårdgjorda ytor underlättar även maskinell hantering av materialet. Miljöprövningsdelegationen anser också att vattenutsläppet från behandlingen av farligt avfall bör begränsas. Denna yta ska därför vara försedd med nederbördsskydd. Av ansökningshandlingarna framgår att oljehanteringsplattan redan idag är försedd med tak.

Avfallstyper som får behandlas (villkor 9 och 10)

Miljöprövningsdelegationen godtar att bolaget får behandla de avfallstyper de yrkat på. Skulle det i framtiden bli aktuellt att behandla andra farliga eller icke farliga avfallstyper vid Långtå måste bolaget först ansöka om ändring av villkor hos tillståndsmyndigheten (miljöprövningsdelegationen) innan det kan ske.

Med behandling av avfall avses normalt användningen av olika metoder som ändrar avfallets egenskaper så att dess mängd och farlighet minskas, hanteringen underlättas eller återvinning gynnas (14 § deponeringsförordningen).

Egenskaperna hos impregnerat trä förändras vid flisning genom att volymen minskar samtidigt som materialets effektiva yta ökar. Det innebär också att risken för utlakning ökar i motsvarande omfattning om det flisade materialet lagras oskyddat. Miljöprövningsdelegationen anser att en sådan flisning bör betraktas som en tillståndspliktig behandling om avfallet lagras vidare efter flisning. Sker flisning till container eller transportfordon för direkt borttransport bör den kunna betraktas som ett led i mellanlagringen enbart ägnad åt att underlätta och effektivisera transportarbetet, jämförbar med omförpackning. I detta fall bör flisningen inte kräva någon särskild tillståndsprövning. Bolaget har framfört att impregnerat trä krossas i kampanjer när mängden blivit tillräcklig för att fylla en transport. Krossning sker på den hårdgjorda yta där virket lagras för att sedan lastas på container eller lastbil. Vid enstaka tillfällen kan en mindre mängd flisat material bli liggande en kortare period innan borttransport. Hanteringen bör därmed åtminstone till viss del betraktas som en tillståndspliktig behandling. Mot denna bakgrund gör miljöprövningsdelegationen tolkningen att även krossningen av impregnerat virke ingår i bolagets ansökan om behandling av farligt avfall. Risken för spridning av föroreningar genom damning och utlakning ökar i samma stund som det impregnerade virket flisas. Miljöprövningsdelegationen anser därför att lagringen av flisat impregnerat virke ska omfattas av kravet på nederbördsskydd, se villkor 6.

Behandlingen av icke farligt avfall omfattar avvattning och kompostering av avlopps- och fettavskiljarslam. I komposteringen utnyttjas bl.a. avfall i form av bark, grön- och träflis samt naturgödsel som strukturmaterial. Miljöeffekterna vid kompostering är till stor del beroende av avfallets karaktär samt utformning och drift av komposteringen. En förutsättning för att skapa en väl fungerande komposteringsprocess är syretillförseln, som är beroende av kompostens vattenhalt, struktur och porositet samt tvångsluftning. Dessutom påverkas nedbrytningshastigheten av materialets kol/kväve-kvot. För att möjliggöra fortsatt optimering av komposteringsprocessen har användningen av strukturmaterial inte begränsats i tillståndet. Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att en sådan begränsning skulle kunna påverka bolagets möjlighet att efterleva kraven i villkor 4 och 12.

Slamdjup frystorkning (villkor 11)

Frystorkning är en energisnål metod för att avvattna slam. Metoden är passiv och kräver ingen tillförd energi. Nedfrysningen leder till att slammet fryser sönder (cellväggarna brister) vilket i sin tur leder till att cellbundet vatten kan dräneras bort vid upptining. Den sekundära avvattningen av slammet blir därigenom mer effektiv. Det är därför viktigt att slamdjupet inför infrysningsfasen inte överstiger frysdjupet. Eftersom frysdjupet är klimatberoende har miljöprövningsdelegationen valt att föreskriva ett villkor som innebär att bolaget måste säkerställa genomfrysning av materialet genom kontroll. Visar kontrollen

att en effektiv infrysning inte uppnås måste åtgärder vidtas för att minska slamdjupet inför infrysning. Slamdjupet inför infrysning, efter primärdränering, får dock aldrig överskrida 70 cm.

Hygienisering av kompost (villkor 12)

För att minska riskerna för att smitta sprids till människor, djur och växter vid användning av komposterat material är det nödvändigt att vidta åtgärder för att avdöda smittämnen och motverka återkontamination och återväxt av sådana ämnen. Naturvårdsverket bedömer i handbok (2003:4) med tillhörande allmänt råd att avloppsslam behöver likvärdig hygienisering som hushållsavfall, men att detta förutsätts regleras inom ramen för kommande regelverk om användning av avloppsfraktioner på mark. Dessa regler kommer bl.a. innebära att kravet på hygienisering styrs av hur den komposterade produkten ska användas. I väntan på denna reglering anser miljöprövningsdelegationen att det är rimligt att kräva att slam som avyttras utanför verksamhetsområdet hygieniseras. Lämpliga åtgärder och processparametrar för att säkerställa önskvärd avdödning framgår av Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd (2003:4), bilaga 2 smittskydd. Av råden framgår att salmonella, vid sidan av angivna processparametrar, bedöms vara en lämplig indikatororganism för avdödning av smittämnen samt att mer lämpliga indikatororganismer efterhand bör utvecklas.

Hantering och lagring av hygieniserad kompost bör ske så att risken för återinfektion begränsas och rutiner bör därför finnas för att uppmärksamma och hantera driftstörningar eller andra faktorer som kan leda till spridande av smittämnen. Rengöring av fordon och utrustning kan behövas om de utnyttjas för hantering och transport av såväl obehandlat som hygieniserat material. Eventuellt tvättvatten från rengöring kan innehålla patogener och bör därför omhändertas och behandlas på samma sätt som förorenat dagvatten och lakvatten. Vilka åtgärder som behövs beror på platsspecifika förutsättningar som kan ändras vid begränsade anmälningspliktiga förändringar av verksamheten.

Deponeringens omfattning (villkor 13-14)

Enligt 22 kap 25 a § MB ska ett tillstånd till deponering innehålla uppgift om vilken av deponiklasserna tillståndet avser och en förteckning över det avfall som får deponeras. Naturvårdsverket har i ett mål angående deponering i Miljödomstolen, Stockholms tingsrätt (M 28110-05) framfört att en sådan förteckning inte behöver bestå av sexställiga avfallskoder enligt bilagan till avfallsförordningen. Av domskälen framgår att miljödomstolen delar Naturvårdsverkets tolkning av bestämmelsen. Miljöprövningsdelegationen har valt att föreskriva vilka avfallstyper som får deponeras vid Långtå enligt samma princip som i denna dom, vilket också överensstämmer med Söderhamn Vatten och Renhållnings yrkande. Om det i framtiden skulle bli aktuellt att deponera

andra avfallstyper vid Långtå måste bolaget först ansöka om ändring av villkor hos tillståndsmyndigheten (miljöprövningsdelegationen) innan det kan ske.

Tillståndet avser en deponi för icke farligt avfall. För att få deponera asbest, som är ett farligt avfall, på en deponi för icke farligt avfall måste kraven i 32 § Naturvårdsverkets föreskrift (2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall uppfyllas.

Miljöprövningsdelegationen anser att eftersom kommunen inte framfört några invändningar kan deponering av döda sällskapsdjur och rester från älgjakt och fisketävlingar tillåtas. Bolaget har framfört att deponering av dessa avfallsslag inte bör kräva dispens från förbudet mot deponering av organiskt avfall med hänvisning till 4 § punkt 6 i deponeringsförordningen. Här framgår att deponeringsförordningen inte ska tillämpas på omhändertagande av djurkadaver i den mån inte annat följer av andra föreskrifter. Miljöprövningsdelegationens delar inte bolagets tolkning av bestämmelsen. Undantaget innebär istället att den som efter medgivande från kommunen gräver ned sällskapsdjur i t.ex. trädgården eller på en djurkyrkogård inte bedriver deponering. Vid Långtå bedrivs dock deponering som i sin helhet omfattas dock av deponeringsförordningen och därmed också av kravet på dispens från förbudet mot deponering av organiskt avfall i 13 § samma förordning.

De naturliga förutsättningarna vid deponins etapp 2 motsvarar inte de krav som enligt deponeringsförordningen ställs på en modern deponi. Bristerna består framförallt av att den underliggande marken är för genomsläpplig. Eftersom deponier som inte anpassas till förordningens krav inte får ta emot avfall efter utgången av 2008, tidsbegränsas tillståndet i denna del. Av ansökan framgår också att bolaget beslutat att upphöra med deponering inom etapp 2 senast den sista december 2008, varefter etappen kommer att avslutas enligt av tillsynsmyndigheten godkänd avslutningsplan.

Höjden på deponin, inklusive sluttäckning, får inte överstiga + 50 meter i rikets höjdsystem (RH-00). Det är den nivå som stabiliteten bedömts utifrån och som varit styrande för planering av deponins utformning. Höjden tillsammans med deponins yta begränsar den totala mängd avfall som får deponeras vid Långtå.

Sättningar, skred och ras (villkor 15)

Stabilitetsmässiga förutsättningar är styrande för utformning av deponin och därmed möjligheten till fortsatt deponering. Det är därför mycket viktigt att dessa är klarläggs. Bolaget har därför låtit utföra geotekniska undersökningar för att utreda stabilitetssituationen inom deponiområdet. Efter begäran av SGI har bolaget kompletterat dessa utredningar med ytterligare fältundersökningar

inom tre sektioner i det område som sträcker sig ut mot lakvattendammen. Här har tidigare utredningar och överslagsberäkningar visat att delar av slänten sannolikt behöver utföras med en flackare lutning än 1:3, till följd av egenskaperna hos underlagrad lera.

Vid anläggning av konstruktioner där det finns risk för ras och skred används säkerhetsfaktorer som ett mått på konstruktionens stabilitet. Skredkommissionens rapport 3:95 innehåller rekommendationer på säkerhetsfaktorer som omfattar både odränerad och kombinerad analys. Tillfredsställande stabilitet innebär att kraven för både odränerad och kombinerad analys måste vara uppfyllda samtidigt. SGI har framfört att bolaget efter kompletterande beräkningar har redovisat att det med ett rimligt val av inre friktionsvinkel är möjligt att uppnå en tillfredsställande stabilitet. Beräkningarna visar att om den nedre delen av slänten ges en lutning på 1:6 uppfylls Skredkommissionens rekommendationer om säkerhet mot skred.

Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av rådande stabilitetssituation att ett villkor som innebär att verksamhetsutövaren vid deponering särskilt ska beakta risken för skred och ras (27 § deponeringsförordningen) är motiverat.

Dräneringskapacitet (villkor 16)

Bolaget har genom utredningar visat att dräneringsegenskaperna i nuläget är tillfredsställande. Det går dock inte med säkerhet att bedöma den framtida funktionen hos dräneringen. Miljöprövningsdelegationen anser därför att en skyldighet att upprätthålla en väl fungerande dränering bör föreskrivas. Avsikten med villkoret är inte att bolaget ska anlägga en dränering under etapp 1. Det handlar istället om att bolaget vid behov ska vidta åtgärder som innebär att lakvatten kan avledas och behandlas på rätt sätt under såväl aktiv som passiv fas. Vid anläggande av en sidobarriär måste dränering fungera så att lakvattnet går dit och inte letar sig ut någon annan stans i deponin. En tillfredsställande dränering är också viktigt för deponins stabilitet.

SGI har i ärendet framfört att de åtgärder bolaget beskrivit för att vid behov öka den horisontella utströmningen av lakvatten är rimliga. Bolaget bör under den aktiva fasen dessutom få tillräcklig erfarenhet av dräneringsskiktets kapacitet för att kunna dimensionera avslutningsåtgärderna.

Geologiska barriärens flödeskapacitet och sidobarriär (villkor 17)

Miljöprövningsdelegationen anser i likhet med SGI att kompensation av den geologiska barriärens begränsade flödeskapacitet är en förutsättning för fortsatt deponering inom etapp 1. En skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder föreskrivs därför. Miljöprövningsdelegationen meddelar inga villkor om teknikval utan anser att detta lämpligast hanteras i samråd med tillsynsmyndigheten inför

avslutning av deponin, se villkor 19. Det innebär att bolaget har möjlighet att välja om deponin ska avslutas med en tätare sluttäckning, en sidobarriär eller en kombination av dessa. Eftersom det inte går att utesluta att en sidobarriär kan behövas i framtiden måste bolaget reservera ett tillräckligt stort markområde för detta ändamål.

Förväntad transportkapacitet i den geologiska barriärens bestämmande sektion (flaskhals) har beräknats genom simuleringar. Beräkningarna resulterade i ett flöde på ca 1 400 m³/år. Det innebär att den geologiska barriärens flödeskapacitet inte räcker till för att kunna transportera de vattenvolymer (2 800 m³/år) som under passiv fas tillåts infiltrera genom tätskiktet på etapp 1, vid sluttäckning med ett läckage på 50 l/m² och år. Konsekvensen blir att antingen måste sluttäckningen göras tätare (läckage högst 25 l/m², år) eller så måste en sidobarriär anläggas i samband med definitiv sluttäckning av etappen.

SGI har framfört att presenterat utredningsmaterial efterhand kommer fram till rimliga slutsatser beträffande den naturliga geologiska barriärens bristande flödeskapacitet. Miljöprövningsdelegationen delar SGI:s uppfattning ifråga om barriärens kapacitet, men ifrågasätter bolagets slutsats angående högsta tillåtna infiltration igenom sluttäckningen (25 l/m², år) eftersom den förutsätter att allt grundvatten som transporteras genom den geologiska barriärens bestämmande sektion består av lakvatten från etapp 1. Miljöprövningsdelegationen anser dock i likhet med SGI att bolaget under den aktiva fasen bör kunna skaffa sig tillräcklig erfarenhet för att kunna dimensionera avslutningsåtgärderna och gör därför bedömningen att denna osäkerhet inte förhindrar att tillstånd medges. Deponin är lokaliserat högt upp i ett litet avrinningsområde med flaskhalsen på kort avstånd och redan idag finns teknik för att genom sluttäckning begränsa inläckaget i en deponi till under 5 l/m² och år (kraven på en deponi för farligt avfall). Inför avslutning av deponin bör bolaget komplettera utredningarna för att bedöma hur stor del av flödet genom barriärens bestämmande sektion som faktiskt utgörs av lakvatten.

Skydd av geologisk barriär (villkor 18)

Deponeringsförordningen föreskriver inga exakta gränser för den naturliga geologiska barriärens storlek. Hur stort område som kan tillgodoräknas som barriär beror istället av hur stort område som kan skyddas mot påverkan som kan äventyra den geologiska barriärens funktion. Enligt Naturvårdsverkets handbok (2004:2) och allmänna råd till deponeringsförordningen bör dock barriärens utbredning i normalfallet inte överstiga 300 m, vilket motsvarar det område man kan förvänta sig att verksamhetsutövaren har rådighet över. Den geologiska barriären vid Långtå berör alltså ett betydligt större område, ca 1 500 m. Det område som berörs är dock redan idag ianspråktaget som geologisk barriär, eftersom deponering kommer att ske på befintligt material.

I ett långt tidsperspektiv är den geologiska barriären, tillsammans med sluttäckningen, det främsta skyddet mot föroreningsutbredning till omgivningen. Den utnyttjas som ett filtersteg för lakvatten från deponeringsverksamhet. Miljöprövningsdelegationen anser att det ligger i verksamhetsutövarens ansvar att arbeta för att långsiktigt skydda den geologiska barriären. Vid Långtå är lerlagret ytterst viktigt för barriärens funktion. Installationer eller markarbeten som kan bryta eller kortsluta flödet genom barriären bör inte tillåtas. Ett sätt att åstadkomma detta är att genom planbestämmelser reservera markområdet som en del av avfallsanläggningen. Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att verktygen för att skydda barriären finns.

Avslutning av deponin och överlåten fråga (villkor 19)

Miljöprövningsdelegationen anser i likhet med bolaget att definitiv utformning av sluttäckningen lämpligen avgörs utifrån de förutsättningar som råder vid tiden för avslutande. För närvarande pågår avslutning av ett stort antal deponier som inte uppfyller deponeringsförordningens krav. Under de kommande åren kommer därför erfarenheterna kring teknik- och materialval öka avsevärt. En av etapperna vid Långtå tillhör dessa deponier och därmed kommer en lokal kunskap också att byggas upp inom området.

Inför val av material och utformning av sluttäckningen kan det krävas provtagning och undersökningar. Bolaget bör därför i god tid, senast ett år innan deponeringen upphör lämna in en plan för avslutning till tillsynsmyndigheten.

Miljöprövningsdelegationen vill här erinra om att en deponi anses avslutad först när sluttäckningen har inspekterats och godkänts av tillsynsmyndigheten (32 § deponeringsförordningen). För att underlätta godkännandet bör material och utformning noga kvalitetssäkras och arbetets genomförande dokumenteras.

Utsläpp till vatten (villkor 20-22)

Deponier för farligt och icke farligt avfall ska genom avledning och dränering skyddas mot att yt- och grundvatten tränger in i deponin (23 § deponeringsförordningen). Åtgärderna syftar till att begränsa mängden vatten som kommer i kontakt med avfallet och därmed bildningen av lakvatten. Vidare ska åtgärderna motverka att lakvatten blandas med rent vatten från omgivande mark. En sådan utspädning medför nämligen en större hydraulisk belastning på behandlingsanläggningen eller det skydd som anordnats enligt förordningens 21 §. Det kan i sin tur medföra sämre behandlingsresultat och ökat utsläpp av föroreningar. Miljöprövningsdelegationen har ställt krav på att även förorenat vatten från behandlingsytor för avfall ska samlas upp och ledas till lakvattenbehandlingen vid Långtå. För att undvika att behandlingsanläggningen tillförs

ovidkommande vatten via dessa ytor föreskrivs ett villkor om avledning av opåverkat vatten förbi dessa ytor (villkor 20).

Miljöprövningsdelegationen anser att oljehaltigt vatten innan avledning till lakvattendammen bör passera en väl underhållen klass1-oljeavskiljare (koalesens) dimensionerad för att klara 5 mg olja per liter mätt som oljeindex. För vatten från behandling av farligt avfall i sökt omfattning är det enligt miljöprövningsdelegationen rimligt att kräva en oljeavskiljare som klarar kraven för en klass-1 avskiljare i de preliminära Europannormerna, prEN858, för oljeavskiljare. Det har visat sig att utsläppen från en klass-1 oljeavskiljare kan variera och villkoret bör därför inte förenas med en begränsning av utgående oljehalt om 5 mg/l. Det är dock viktigt att oljeavskiljaren dimensioneras rätt, töms regelbundet och underhålls väl varför ett villkor bör föreskrivas om detta (villkor 21). Installationen bör förses med en provtagningspunkt, så att underhållet kan kontrolleras genom mätning av utsläpp. Bolaget medges en genomförandetid för att vidta nödvändiga åtgärder.

Tidigare kontroll visar att utsläppen från lakvattenbehandlingen vid Långtå är relativt små. Metallhalterna i utgående vatten är i regel låga till måttliga enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag (rapport 4913). Begränsning av kväve och fosfor ställer krav på en väl fungerande lakvattenbehandling, vilket indirekt också begränsar utsläppen av andra ämnen. Miljöprövningsdelegationen riktar därför kraven på utsläpps begränsningarna mot kväve och fosfor, se även utredningsvillkor U3 och provisorisk föreskrift P2.

Kontroll av anläggningen (Villkor 23 och överlåten fråga)

Verksamhetsutövarens skyldigheter och tillsynsmyndighetens möjligheter är beskrivna under Särskilda upplysningar på sidan 7. Anläggningen omfattas av IPPC-direktivet (96/61/EG). Uppföljning av bland annat utsläppsvillkor 2, 11, 12, 21, 22 och P2 kräver kontroll. Särskilda regler angående kontroll vid deponier återfinns dessutom i deponeringsförordningen och tillhörande föreskrift.

Kontrollen bör regleras i ett kontrollprogram där såväl mätmetod, mätfrekvens som utvärderingsmetod anges. Miljöprövningsdelegationen överlåter utformningen av kontrollprogrammet till bolaget i samarbete med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten bör ges rätt att, där så behövs, besluta om fastställelse av kontrollprogrammet.

Överlåtna frågor

Miljöprövningsdelegationen anser att den aktuella verksamheten och förutsättningarna är av sådan art att tillsynsmyndigheten kan ges möjlighet att föreskriva om ytterligare åtgärder eller villkor som kan föranledas av användningen

av aska som konstruktionsmaterial och villkorspunkterna (4 och 19) angående olägenheter och avslutning av deponin.

Övrigt

Eftersom deponeringen inom etapp 1 upphörde för över 25 år sedan instämmer miljöprövningsdelegationen i bolagets bedömning av att ett särskilt system för gasinsamling inte är motiverat.

Bedömning av miljökonsekvensbeskrivningen

Enligt 6 kap 7 § MB ska en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innehålla de uppgifter som behövs för att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten kan medföra på människors hälsa och miljön.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen motsvarar de krav som ställs i 6 kap MB.

Detta beslut har fattats av miljöprövningsdelegationen efter föredragning av Ulrika Nilsson.

Upplysningar om hur man överklagar samt beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga.

Caroline Näslund

Carina Amcoff

Bilaga:

Beslut om kungörelsedelgivning och Hur man överklagar

Kopia till:

Myndighetsnämnden i Söderhamns kommun

Naturvårdsverket

Arbetsmiljöverket

Aktförvararen

Statens Geotekniska Institut

Landstinget i Gävleborg, enheten för samhällsmedicin

Räddningstjänsten i Söderhamns kommun